

99/23

Hospodaření s majetkem státu v Léčebně tuberkulózy a respiračních nemocí Prosečnice

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1999 pod číslem 99/23.

Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Jan Holeček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu především za období od 1. 1. 1997 do 30. 9. 1999.

Kontrolu provedla skupina kontrolujících NKÚ z oblastního odboru Kutná Hora v době od září do prosince roku 1999.

Kontrolovanými osobami bylo Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „ministerstvo“) a Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí Prosečnice (dále jen „léčebna“).

Námítky proti kontrolním protokolům nebyly kontrolovanými osobami podány.

S e n á t N K Ú (ve složení: JUDr. Jan Holeček - předseda, Mgr. Marie Hošková, Ing. Jana Krejčová, MVDr. Rudolf Němeček členové) na svém zasedání dne 23. 2. 2000 s c h v á l i l usnesením č. 99/23/10 k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod

Kontrolovaná léčebna byla zřízena rozhodnutím ministra zdravotnictví ČR čj. OP - 054 ze dne 25. 11. 1990 jako samostatná rozpočtová organizace. Statutem léčebny byl vymezen předmět činnosti „poskytování specializované odborné služby a zdravotní péče především nemocným pro spádovou oblast střední Čechy“. Změnou rozhodnutí ministra zdravotnictví ČR čj. OP-054 ze dne 17. 12. 1990 se stala léčebna k 1. 1. 1991 příspěvkovou organizací.

V právních vztazích vystupovala léčebna svým jménem a nesla odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.

Léčebna v průběhu let 1997 - 1999 hospodařila se ztrátou, což řešilo ministerstvo mimořádnými finančními příspěvky - např. v roce 1998 ve výši 2,5 mil. Kč a v průběhu roku 1999 ve výši 10,0 mil. Kč.

K 30. 9. 1999 ministr zdravotnictví ČR sloučil léčebnu s Fakultní Thomayerovou nemocnicí Praha. Fakultní

Thomayerova nemocnice Praha se stala od 1. 10. 1999 nástupnickou organizací a převzala i zbylé finanční závazky z hospodaření léčebny.

II. Ministerstvo zdravotnictví**1. Základní povinnosti zřizovatele:**

a) Při zřízení rozpočtové organizace ministerstvo nevydalo zřizovací listinu, nevymezilo dobu, na kterou měla být léčebna zřízena, nevymezilo majetek, k němuž měla mít léčebna právo hospodaření. Zřízení léčebny neoznámilo ministerstvo v Ústředním věstníku ČR.

Tím ministerstvo porušilo ustanovení § 34 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 163/1989 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České socialistické republiky (rozpočtová pravidla republiky), a zároveň i § 21 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

b) Povinnost vydat zřizovací listinu a vymežit majetek, k němuž měla mít léčebna právo hospodaření, ministerstvo nespĺnilo ani po převedení rozpočtové organizace na příspěvkovou, ani během činnosti příspěvkové organizace až do rozhodnutí o sloučení léčebny s Fakultní Thomayerovou nemocnicí Praha.

Tím ministerstvo porušilo ustanovení § 31 odst. 2 a odst. 5 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky).

2. Oblast vnitřní kontroly:

a) Ministerstvo převzalo a akceptovalo materiály léčebny „Zpracování rozborů hospodaření a podkladů pro státní závěrečný účet za kapitolu 335“ za rok 1997 a rok 1998, které v položce „celkové výše pohledávek“ na sebe nenavazují. Léčebna uvedla ministerstvu stav pohledávek k 31. 12. 1997 ve výši 6 248 280,- Kč a následně k 1. 1. 1998 ve výši 6 444 560,- Kč. Rozdíl v pohledávkách činil 196 280,- Kč. Tento stav jednoznačně signalizoval nesrovnalosti v účetnictví léčebny a porušení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ministerstvo nedůsledně kontrolovalo materiály zasílané léčebnou. Z toho důvodu nemělo správné údaje pro kontrolu hospodaření s rozpočtovými prostředky a ani neprovádělo potřebná opatření k nápravě.

Ministerstvo uvedlo ve své kontrolní zprávě z léčebny v roce 1999 zjištění, že „inventury jsou prováděny dle platných norem ...“, které naprosto neodpovídalo skutečnému stavu. Kontrola NKÚ v oblasti inventarizace majetku a závazků zjistila a prokázala u léčebny k datu účetní závěrky 31. 12. 1998 závažné nedostatky a doložila porušení zákona o účetnictví. Ministerstvo

Pozn. redakce: Zveřejnění kontrolního závěru bylo odloženo ve smyslu § 30 odst. 3 zákona č. 166/1993 Sb.

při své kontrole nezjistilo tato porušení příslušného ustanovení zákona o účetnictví a neučinilo ve věci potřebná opatření k nápravě.

Ministerstvo při své následné kontrole v roce 1999 neproověřilo, zda léčebna provedla opatření k nápravě ke zjištění z minulé kontroly v roce 1996. Ani ministerstvo neprovedlo potřebná opatření k nápravě zjištěného stavu - léčebna nadále nevedla pracovní náplně u zaměstnanců, přetrvávaly problémy s vymáháním nevyúčtovaných cest do zahraničí od vedoucích pracovníků a nadále byly nesprávně používány finanční prostředky účelově vázané.

Tím ministerstvo porušilo ustanovení § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění zákona č. 272/1996 Sb., a ustanovení § 28 odst. 1 vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem.

- b) Ministerstvo při své kontrole u léčebny zjistilo závažné skutečnosti s podezřením spáchání trestného činu. Po zjištění a sepsání závad nesplnilo oznamovací povinnost podle zvláštních předpisů.

Tím ministerstvo porušilo mj. i ustanovení § 28 odst. 1 vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem.

- c) Ministerstvo vypracovalo z kontroly u léčebny v roce 1999 pouze „zprávu z kontrolního šetření“ a ne řádný protokol o kontrolním zjištění. Uvedená zpráva nesplňovala náležitosti, které má mít kontrolní protokol.

Tím ministerstvo porušilo ustanovení bodu II. přílohy usnesení vlády České republiky ze dne 15. května 1996 č. 299, k metodice kontroly hospodaření zdravotnických příspěvkových organizací.

3. Ostatní zjištění:

Ministerstvo nevydalo žádný předpis pro schvalování a vyhodnocování zahraničních pracovních cest u vedoucích zaměstnanců jím zřízených organizací. Nekoordinovalo je ani nestanovilo povinnost zasílat o nich na ministerstvo písemné zprávy. Ministerstvo tak ani nemělo možnost využívat získané informace z těchto cest, i když jejich uskutečnění bylo navíc často velmi nákladné.

Například v roce 1997 schválil ředitel léčebny svoji cestu do USA. V témže roce uskutečnil ředitel léčebny se svým statutárním zástupcem další cestu, a to do Japonska, kterou ani po dvou letech přes vysoké cestovní náklady nevyúčtovali.

III. Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí

1. Oblast účetnictví a inventarizace:

- a) Léčebna neinventarizovala veškerý majetek a závazky ke dni účetní závěrky a neprovedla vyúčtování in-

ventarizačních rozdílů ke dni účetní závěrky (např. v letech 1997 a 1998 léčebna neprovedla inventarizaci nemovitého majetku v celkové částce 960 752,- Kč účetní hodnoty).

Tím léčebna porušila ustanovení § 29 odst. 1 a ustanovení § 30 odst. 1 a 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

- b) Rozvaha a zůstatky rozvahových účtů k 1. 1. 1999 u léčebny nenavazovaly na rozvahu a zůstatky rozvahových účtů k 31. 12. 1998. Například k 31. 12. 1998 léčebna uvedla v rozvaze na účtu 314 stav 0,- Kč, k 1. 1. 1999 stav 72 570,- Kč, dále uvedla u souhrnu účtů pohledávek k 31. 12. 1998 stav 6 444 560,- Kč, k 1. 1. 1999 stav 4 086 800,- Kč.

Rozvaha u léčebny k 31. 12. 1998 nesouhlasila se zůstatky účtů k 31. 12. 1998 v hlavní knize.

V hlavní knize roku 1998 byly vedeny i účty, které nebyly uvedeny v jejím účtovém rozvrhu pro rok 1998.

Léčebna neuvedla v rozvaze konečné zůstatky bankovních účtů k 31. 12. 1998. Rozdíl činil 500 096,23 Kč.

Léčebna proučtovala i neprůkazné náklady na reprezentaci. Neprůkazné doklady zaúčtovala i v rámci vyúčtování těchto nákladů z pracovních cest.

Léčebna nepředložila doklady k níže uvedeným účtům přesto, že k 31. 12. 1998 na těchto účtech byl zjištěn konečný stav a během roku pohyb:

účet 541 - Smluvní pokuty a penále - stav k 31. 12. 1998 = 47 909,52 Kč,

účet 542 - Ostatní pokuty a penále - stav k 31. 12. 1998 = 14 924,90 Kč.

V pokladní knize byly zjištěny zápisy nečitelné, nerosozumitelné a často byly spojovány dvě i více záloh, např. na cestovné, dohromady. U některých zápisů nebylo možné zjistit, o jaký výdej finančních prostředků se jedná.

Léčebna užívala pozemky areálu, a přesto tyto pozemky neocenila a nezahrnula do účetnictví. Jednalo se o zastavěné plochy a ostatní plochy v celkové částce 960 752,- Kč účetní hodnoty.

Tím léčebna porušila ustanovení § 7 odst. 1, 2 a 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a ustanovení § 6 písm. a) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem.

- c) Léčebna důsledně nevyužívala právní prostředky k vymáhání nevrácených a nevyúčtovaných záloh u pracovních cest. Např. ve dnech 10. 10. 1997 - 17. 10. 1997 se uskutečnila zahraniční cesta ředitele léčebny a jeho statutárního zástupce do Japonska, aniž byla vyúčtována. Do doby ukončení kontroly léčebna pohledávku za zaměstnanci nevymáhala. Přijatá záloha včetně ceny letenek činila 84 549,- Kč.

Léčebna proplatila i náhrady jízdních výdajů za pracovní cesty, které nebyly průkazným způsobem vyúčtovány, jednalo se např. o cestu do USA.

Léčebna nevymáhala od svých zaměstnanců pohledávky, a ani z nich nepředepsala a nevymáhala úroky z prodlení.

Léčebna udává dle „soupisu pohledávek z obchodního styku dle knihy odeslaných faktur“ pohledávky k 31. 12. 1998 ve výši 4 365 908,03 Kč, ale nepředložila doklady, ze kterých by bylo zřejmé, že tyto pohledávky včetně úroků z prodlení řádně vymáhala.

Léčebna nedoložila, zda byly škody a manka zjištěny a předepsány k náhradě.

Při kontrole bytového hospodářství léčebny byly zjištěny nedoplatky nájemného ve výši 55 937,- Kč. Jednalo se o nedoplatky od roku 1993, přesto nebyly řádně vymáhány.

Tím léčebna porušila ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a ustanovení § 6 písm. e) a ustanovení § 15 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, a § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací.

2. Sponzorské dary a smlouvy:

Dary hmotného a finančního charakteru poskytnuté různými subjekty státním organizacím se po jejich převzetí stávají státním majetkem.

Léčebna nevedla evidenci sponzorských smluv přehledně a průkazně, darovaný finanční majetek řádně nese-psala, nezaúčtovala a nevedla o něm předepsanou evidenci. Z toho důvodu ani nemohla předložit kontrolní skupině NKÚ soubor všech uzavřených darovacích smluv.

Současně prostředky ze sponzorského účtu byly používány i mimo účel stanovený ve smlouvách, a to jak k dotacím pokladny léčebny pro běžnou provozní činnost, tak i k soukromým účelům.

Tím léčebna porušila ustanovení § 12 odst. 2 a 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a ustanovení § 6 písm. a) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem.

3. Nehospodárné vynakládání prostředků:

a) Léčebna v letech 1997 až 1999 přenechala neoprávněně bezplatně k soukromému používání osobní auto-

mobily vybraným zaměstnancům, aniž by tito hradili náklady na PHM a údržbu.

Od roku 1997 léčebna zvyšovala náklady na reprezentaci.

Hradila nehospodárně náklady vedoucím pracovníkům na nadstandardní vybavení služebních bytů (např. satelit, video).

Celkem 20 % bytů měla léčebna volných. Nebyl předložen žádný doklad, že by nabízela volné byty k pronájmu.

b) Léčebna pořízené přístroje za cenu 1 022 899,50 Kč vůbec neuvedla do provozu.

Léčebna finanční dar 100 000,- Kč na pořízení přístroje použila na splátku zařízení, které vůbec neuvedla do provozu.

Tím léčebna porušila ustanovení § 6 písm. c) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem.

4. Jiná zjištění:

Léčebna používala cizí finanční prostředky z depozitního účtu na krytí provozních potřeb bez souhlasu a vědomí jejich majitelů. Jednalo se o soukromé finanční prostředky pacientů, kteří je svěřili léčebně do úschovy po dobu svého pobytu.

V roce 1998 a v prvním pololetí roku 1999 si takto „vypůjčila“ léčebna z depozitního účtu na své provozní potřeby celkem 1 418 993,30 Kč a dalších 600 000,- Kč na splátky úvěru.

IV. Vyhodnocení:

Výsledek kontroly jednoznačně prokázal nesprávné nakládání s majetkem státu v Léčebně tuberkulózy a respiračních nemocí Prosečnice, zejména rozsáhlé porušování zákona o účetnictví, porušování vyhlášky o hospodaření s národním majetkem a také nehospodárnost, ke které docházelo i v období finančních potíží této léčebny.

Z kontrolních zjištění zároveň vyplynul závažný nedostatek u Ministerstva zdravotnictví, které nevyvinulo řádnou kontrolní činnost, resp. tuto činnost provádělo dokonce chybně. I v důsledku této skutečnosti se ministerstvo soustředilo pouze na poskytování finančních příspěvků léčebně, nikoliv však na objektivní analýzu nežádoucího stavu a přijetí odpovídajících opatření k jeho nápravě. Také organizování zahraničních cest v působnosti tohoto resortu není systémově řešeno.